

НОВА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання диктують гостру необхідність переходу до нової парадигми формування виробничої програми (ВП) промислового підприємства, що забезпечує комплексний характер і ринкову орієнтацію даного процесу. Поняття «парадигма» (дослівно від грец. *paradeigma* - приклад, зразок) набуло широкого поширення після виходу в світ книги американського вченого Томаса Куна «Структура наукових революцій». Під парадигмами Т. Кун увазі «визнані всіма наукові досягнення, які протягом певного часу дають науковому співтовариству модель постановки проблем та їх рішень» [1, с. 11].

Спочатку дана дефініція використовувалася суто в контексті досліджень природи науки, загальних закономірностей її функціонування та розвитку. Проте з часом сфера її застосування істотно розширилася. Зокрема, за рахунок розширення категорійного апарату економічної науки, до складу якого увійшли такі нові категорії, як «парадигма управління» [2], «парадигма планування» [3] та ін. Слідуючи логіці розвитку даного процесу, ми вважаємо цілком коректним і доцільним включення в категорійний апарат теорії техніко-економічного планування нової дефініції - «парадигма формування ВП підприємства».

Однією з найбільш складних і не мають у даний час однозначного вирішення завдань, пов'язаних з дослідженням загальних закономірностей розвитку науки, є виявлення механізму зміни парадигм. На відміну від Т. Куна, який стверджує, що перехід до нової парадигми здійснюється шляхом вибору «науковим співтовариством між двома вже наявними у наявності теоріями або парадигмами - старої і нової» [1, с. 289], ми дотримуємося дещо іншої думки. Так, ми вважаємо, що даний процес носить еволюційний характер і полягає в послідовній заміні окремих складових (концептуальних основ) старої парадигми на нову. Період трансформації старої парадигми може займати значний відрізок часу, протягом якого наукове співтовариство приймає (визнає) окремі наукові досягнення, що лежать в основі нової моделі постановки проблем та їх рішень. Таким чином, на кожному етапі процесу парадигмальних трансформацій має місце три парадигми: стара, нова і діюча. Остання поєднує в собі окремі елементи старої і нової парадигм.

Поняття «нова парадигма» досить умовно. Так, будь-яка з парадигм, діючих на тому чи іншому етапі розвитку відповідної галузі науки, є новою по відношенню до попередньої і старої по відношенню до парадигм, пропонованим науковому співтовариству окремими її представниками в якості нових моделей постановки проблем та їх рішень. У таблиці представлені порівняльні характеристики концептуальних основ старої, діючої та розробленої автором нової парадигми формування ВП підприємства.

Таблиця

Трансформація концептуальних основ парадигми формування ВП промислового підприємства

Характеристики процесу формування ВП		Стара парадигма	Діюча парадигма	Нова парадигма (авторська розробка)
Форми планування ВП		Тактичні плани	Тактичні плани та бізнес-плани інвестиційних проєктів створення підприємства (нового виробництва) і освоєння нової продукції.	
Місце ВП в системі планів підприємства		На вході системи техніко-економічного планування на підприємстві.		На виході системи техніко-економічного планування на підприємстві.
Роль ВП в процесі формування техніко-економічних планів (ТЕП) підприємства		Основа формування техніко-економічних планів підприємства.		Стрижень, який поєднує і взаємопов'язує всю сукупність розрахунків з формування ТЕП підприємства.
Ринкова орієнтація процесу формування ВП підприємства		Орієнтація на споживачів продукції.		Всебічне урахування вимог ринку: - вимог споживачів продукції , що випускається; - кон'юнктури на ринках споживаних підприємством ресурсів (включаючи ринки інновацій, трудових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів).
	характер прояву			Охоплює всі етапи процесу обґрунтування ВП і реалізується у всіх функціональних блоках системи її формування.
	сфера прояву			
Взаємозв'язок планування виробництва та інновацій		Відносна автономність ВП і планів інноваційної діяльності підприємства..		Перехід до формування збалансованої операційно-інноваційної програми , яка тісно взаємопов'язує операційні та інноваційні процеси.

Як ми бачимо, діюча на сьогоднішній день парадигма формування ВП підприємства базується на старих концептуальних засадах, що склалися ще в період планової економіки. Трансформація останніх з урахуванням авторських розробок (див. таблицю), необхідність яких очевидна, і перехід до нової парадигми формування ВП підприємства забезпечить комплексний характер і ринкову орієнтацію даного процесу.

Література

1. Кун Т. Структура научных революций. — М.: Прогресс, 1977. — 300 с.
2. Меняется ли парадигма управления предприятиями? [Электронный ресурс] / Н. Кравченко, В. Маркова. — Режим доступа: [http:// vasilievaa.ru / rtpu/17_3_98.htm](http://vasilievaa.ru/rtpu/17_3_98.htm).
3. Межов С. И. Операционно-инновационные процессы корпорации: парадигма планирования и оценки эффективности [Электронный ресурс] / С. И. Межов. — Режим доступа: <http://journal-aael.intelbi.ru/main/wp-content/uploads/2014/03/54-57.pdf>.